

Сарајево, 20.03.2023. године

**СЕДМИЧНИ ПРЕГЛЕД КРЕТАЊА НА ГЛОБАЛНИМ ФИНАНСИЈСКИМ
ТРЖИШТИМА 13.03.2023. – 17.03.2023.**

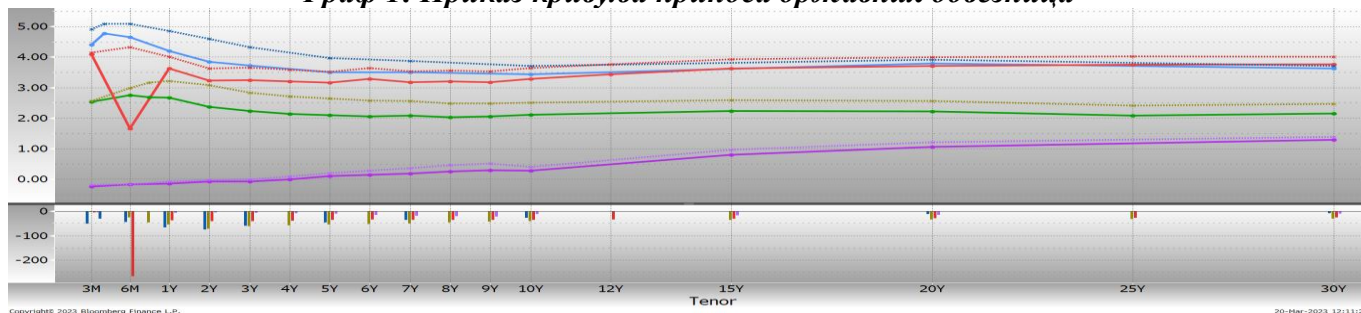
Табела 1: Приказ кретања приноса на државне обвезнице

Приноси	Еврозона			САД			Велика Британија			Јапан		
	10.3.23	-	17.3.23	10.3.23	-	17.3.23	10.3.23	-	17.3.23	10.3.23	-	17.3.23
2 године	3.10	-	2.39	4.59	-	3.84	3.64	-	3.24	-0.02	-	-0.08
5 година	2.64	-	2.09	3.96	-	3.50	3.53	-	3.17	0.21	-	0.10
10 година	2.51	-	2.11	3.70	-	3.43	3.64	-	3.28	0.41	-	0.29

Табела 2: Приказ кретања приноса на њемачке Bubillove

Доспијеће	Приноси		
	10.3.23	-	17.3.23
3 мјесеца	2.599	-	2.567
6 мјесеци	2.986	-	2.742
1 година	3.252	-	2.716

Граф 1: Приказ кривуља приноса државних обвезница

Граф приказује криве приноса Њемачке (зелена), САД (плава), Велике Британије (црвена) и Јапана (љубичаста) за периоде од 3 мјесеца до 30 година на дане 17.03.2023. године (пуне линије) и 10.03.2023. године (испрекидане линије). На доњем дијелу графа је приказана разлика између вриједности одговарајућих приноса на наведене датуме.

ЕВРОЗОНА

Протекла седмица је обиљежена израженим превирањима на тржишту првобитно због вијести о колапсу SVB банке у САД, а затим и проблемима са којима се суочавају друге банке, укључујући Credit Suisse. Наведено је утицало на изражену потражњу за сигурнијим инвестицијама, што је довело до оштрог пада приноса обвезница еврозоне, највише на предњем дијелу криве, упркос одлуци ЕЦБ да настави са повећањем каматних стопа ЕЦБ. У односу на претходну седмицу приноси њемачких обвезница су смањени између 40 и 71 базни поен, док су приноси италијанских обвезница смањени између 27 и 53 базна поена.

ЕЦБ је у четвртак, у складу са очекивањима (ако се изузму промјене очекивања које су услједиле због панике на тржиштима почетком седмице), повећала све три кључне каматне стопе за 50 базних поена. Каматна стопа на депозите банака ЕЦБ је повећана на ниво од 3,0%. Предсједница Lagarde је изјавила да се очекује да ће инфлација остати превисока исувише дуго, али је овог пута избјегнуто саопштење даљих смјерница, те је поновљено да ће наредне одлуке монетарне политике зависити од објављених економских података. Lagarde је додала да, уколико се базни сценарио ЕЦБ покаже тачним, ЕЦБ ће у том случају имати још „посла да покрије“ повећањем каматних стопа. Према Lagarde, недостатак смјерница не значи да је ЕЦБ мање спремна да истраје у напорима смањења инфлације. Финансијски систем еврозоне је описан као отпоран, речено је да званичници тензије на тржишту пажљиво прате и да су спремни да одговоре уколико буде потребно да се сачува финансијска стабилност.

ЕЦБ је објавила и нове економске прогнозе (уз напомену да су завршене почетком марта прије посљедњих дешавања на финансијским тржиштима). Иако су прогнозиране стопе инфлације мање у односу на претходне прогнозе (у 2023. години 5,3%, у 2024. години 2,9% и у 2025. години 2,1%), очекује се да ће темељна инфлација у просјеку у текућој години износити 4,6% (раније очекивано 4,2%), у 2024. години 2,5% (раније очекивано 2,8%), те у 2025. години 2,2% (раније очекивано 2,4%). У сваком случају, **ове прогнозе указују на то да ће инфлација, укључујући и темељну стопу инфлације све до 2025. године износити преко циљаног нивоа од 2%.** Истовремено, очекивања раста БДП-а еврозоне у посматраним годинама за ову годину су повећана на 1,0% (раније очекивано 0,5%), док су за наредне двије године смањена на по 1,6% у односу на ранија очекивања од 1,9% и 1,8%, респективно.

У петак је објављена информација да ће банке ЕЦБ-у прије времена вратити додатних 87,7 милијарди EUR „јефтиних дугорочних кредита“ (TLTRO) након што су услови овог програма пооштрени с циљем борбе против високе инфлације. Од новембра прошле године банке су вратиле око 900 милијарди EUR наведених кредита.

Табела 3: Кретање економских индикатора за еврозону

Ред. бр.	Економски индикатори		Очекивање	Стварно стање	Претходни период
1.	Стопа инфлације – ЕЗ (финал.)	ФЕБ	8,5%	8,5%	8,6%
2.	Темељна стопа инфлације – ЕЗ (финал.)	ФЕБ	5,6%	5,6%	5,3%
3.	Стопа инфлације – Холандија (финал.)	ФЕБ	8,9%	8,9%	8,4%
4.	Стопа инфлације – Француска (финал.)	ФЕБ	7,2%	7,3%	7,0%
5.	Стопа инфлације – Шпанија (финал.)	ФЕБ	6,1%	6,0%	5,9%
6.	Стопа инфлације – Финска	ФЕБ	-	8,8%	8,4%
7.	Стопа инфлације – Ирска (финал.)	ФЕБ	8,0%	8,1%	7,5%
8.	Стопа инфлације – Италија (финал.)	ФЕБ	9,9%	9,8%	10,7%
9.	Стопа инфлације – Аустрија	ФЕБ	11,0%	10,9%	11,2%
10.	Индустријска производња – ЕЗ (Г/Г)	ЈАН	0,3%	0,9%	-2,0%
11.	Индустријска производња – Ирска (Г/Г)	ЈАН	-	19,7%	-11,7%
12.	Индустријска производња – Италија (Г/Г)	ЈАН	2,9%	1,4%	-0,9%
13.	Јавни дуг – Италија (у милијардама EUR)	ЈАН	-	2.756,5	2.762,5
14.	Трговински биланс – Шпанија (у милијардама EUR)	ЈАН	-	-3,96	-4,51
15.	Трговински биланс – Италија (у милијардама EUR)	ЈАН	-	-4,19	1,36
16.	Трговински биланс – Ирска (у милијардама EUR)	ЈАН	-	3,45	5,04
17.	Стопа незапослености – Холандија	ФЕБ	-	3,5%	3,6%
18.	Стопа незапослености – Италија (Q/Q)	IV квартал	-	7,8%	8,0%

САД

Дешавања око пропасти три америчке банке и проблеми у пословању First Republic Bank наставили су потресати како финансијско тржиште у САД, тако и глобална финансијска тржишта. Приноси на америчке државне обвезнице су смањени током протекле седмице, посебно на предњем дијелу криве, с обзиром на то да су приноси на двогодишње обвезнице смањени за 75 базних поена у односу на претходну седмицу. Иначе, почетком седмице приноси на двогодишње обвезнице су забиљежили највеће дневно смањење од 1980. године (преко 60 базних поена). Додатно, на смањење приноса утицало је и објављивање стопе инфлације, која је у фебруару забиљежила најспорији раст од септембра 2021. године.

Рејтинг агенција Moody's промијенила је изгледе за амерички банкарски систем у „негативне“ са „стабилних“, након што је колапс великих банака подстакао страх настанка нове кризе. Иако су прије наведеног инвеститори предвиђали повећање референтне каматне стопе Феда од 50 базних поена на сједници која се одржава ове седмице, сада очекују повећање од 25 базних поена са могућом паузом. Након колапса наведених банака, предсједник Biden је изјавио да Американци могу имати повјерења да је банкарски систем сигуран. Biden је такође обећао успостављање нових регулатива након највећег колапса једне америчке банке од финансијске кризе 2008. године.

Паника на тржишту везано за још једну америчку банку, First Republic Bank (FRB) почела је у сриједу, након што је објављена вијест да су рејтинг агенције S&P и Fitch смањиле рејтинг наведене банке на „junk“ ниво, односно на неинвестибилни ниво, због забринутости да клијенти

повлаче своја улагања. Тај дан цијена акција те банке је забиљежила пад од преко 30%, док је у односу на 8. март иста смањена за око 80%. Већ у четвртак је објављена вијест да се 11 америчких банака сложило да депонују 30 милијарди USD код First Republic Bank како би помогле у заустављању тржишних превирања. Управо ова вијест је помогла FRB чије су се акције опоравиле од губитка од преко 30%, иако су поново пале, након што је саопштила да је њена новчана позиција од 15. марта износила око 34 милијарде USD. У недјељу, три дана раније, је имала преко 70 милијарди USD у расположивој, неискориштеној ликвидности.

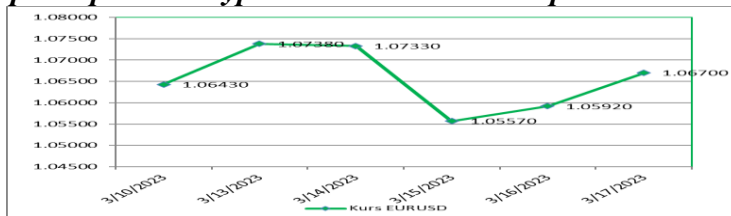
Према најновијим прогнозама OECD-а, очекује се да ће БДП у САД током 2023. године биљежити раст по стопи од 1,5% (претходно прогнозирано 1,0%), док се за 2024. годину очекује раст од 0,9% (претходно прогнозирана блага контракција од 0,1%). Истовремено, у истраживању очекивања потрошача које је објавио Фед наводи се да су краткорочна очекивања инфлације у наредном периоду смањена на ниво који је посљедњи пут виђен прије скоро двије године. У фебруару су испитаници прогнозирали да ће инфлација за годину дана износити 4,2%, што је значајан пад у односу на 5%, колико је прогнозирано у јануару. У међувремену, очекивани ниво инфлације за наредне три године износи 2,7%, што одговара нивоу који је посљедњи пут виђен у октобру 2020. године, док се за пет година очекује да ће инфлација достићи 2,6%, у односу на јануарских 2,5%.

Табела 4: Кретање економских индикатора за САД

Ред.бр	Економски индикатори	Очекивање	Стварно стање	Претходни период
1.	Стопа инфлације (Г/Г) ФЕБ	6,0%	6,0%	6,4%
2.	Темељна стопа инфлације (Г/Г) ФЕБ	5,5%	5,5%	5,6%
3.	МБА апликације за хипотекарне кредите 10. МАР	-	6,5%	7,4%
4.	Индекс произвођачких цијена (Г/Г) ФЕБ	5,4%	4,6%	5,7%
5.	Иницијални захтјеви незапослених за помоћ 11. МАР	205.000	192.000	212.000
6.	Континуирани захтјеви незапослених 4. МАР	1.723.000	1.684.000	1.713.000
7.	Малопродаја (М/М) ФЕБ	-0,4%	-0,4%	3,2%
8.	Индекс улазних цијена (Г/Г) ФЕБ	-1,1%	-1,1%	0,9%
9.	Индекс излазних цијена (Г/Г) ФЕБ	-	-0,8%	2,2%
10.	Индекс располож. Потрошача Унив. Из Мигичена Р МАР	58,8	59,8	58,6
11.	Водећи индекс ФЕБ	-0,3%	-0,3%	-0,3%
12.	Индустријска производња (М/М) ФЕБ	0,2%	0,0%	0,3%
13.	Искориштеност капацитета ФЕБ	78,4%	78,0%	78,0%

USD је благо депрецирао у односу на EUR, те је курс EURUSD забиљежио раст са нивоа од 1,0643 на ниво од 1,0670.

Граф 2: Кретање курса EURUSD током протекле седмице

ВЕЛИКА БРИТАНИЈА

Министар финансија Велике Британије Hunt је изјавио да су Влада и ВоЕ омогућили приватну продају банке Silicon Valley Bank UK HSBC-у, што је потез који би заштитио депозите без кориштења средстава пореских обвезника. Из ВоЕ је саопштено да је шири банкарски систем у земљи остао сигуран, здрав и добро капитализован. Hunt је истакао да овај потез осигурава да су депозити заштићени и да банка може нормално пословати без подршке пореских обвезника. Такође, додао је да је задовољан тиме што је постигнут договор у тако кратком року. HSBC је највећа банка у Европи, те би клијенти SVB UK требало да буду увјерени у снагу и сигурност коју носи поменута банка.

Министар финансија Hunt је објавио план за који очекује да ће убрзати стагнирајућу економију Велике Британије, те истакао да вјерује у економију Велике Британије. Најавио је и нови потицај за пословна улагања који ће омогућити компанијама да надокнаде 100% својих капиталних издатака у односу на профит, иако је то представљало смањење пореских олакшица према

претходној, двогодишњој шеми. Остале мјере укључују више улагања у нуклеарну енергију. Hunt је истакао да ће Влада у наредних пет година у буџет за одбрану додати 11 милијарди GBP.

У најновијој прогнози OECD-а, OECD је издвојио Велику Британију као најкрхкију напредну економију осим Русије и прогнозирао раст у Великој Британији од -0,2% у 2023. и 0,9% у 2024. (претходна прогноза -0,4% у 2023. и 0,2% у 2024). Процјена за ову годину била је иста као и прогноза буџета Канцеларије за буџетску одговорност (OBR), али је прогноза OECD-а за 2024. била знатно песимистичнија од очекивања OBR-а (1,8%).

Табела 5: Кретање економских индикатора за УК

Ред. бр.	Економски индикатори	Очекивање	Стварно стање	Претходни период
1.	Захтјеви незапослених за помоћ ФЕБ	-	3,8%	3,8%
2.	Просјечне седмичне зараде без бонуса 3М/год. ЈАН	5,7%	5,7%	6,0%
3.	ILO стопа незапослености, квартално ЈАН	3,8%	3,7%	3,7%

Током протекле седмице GBP је апрецирала у односу на EUR, па је курс EURGBP забиљежио пад са нивоа од 0,88427 на ниво од 0,87589. GBP је апрецирала и у односу на USD, па је курс GBPUSD повећан са нивоа од 1,2030 на ниво од 1,2173.

ЈАПАН

Конфедерација синдиката, познатија као Ренго, објавила је у петак да је постигнут прелиминарни договор о повећању плата у Јапану, према којем ће се укупна примања, укључујући све накнаде повећати за 3,8%. Према постигнутом договору, основне плате, које имају највећи утицај на потрошачку моћ домаћинства ће се повећати за 2,33%. Конфедерација синдиката је постигла највеће повећање плата у посљедње три деценије и то у периоду растуће инфлације, што би могло имати импликације на будући политички пут Јапана. Постигнуто повећање је било изнад очекивања економиста и прати коментаре гувернера ВоЈ Куроде који сугеришу да је потребно повећати плате за око 3% како би БоЈ нормализовала своју политику монетарног ублажавања. Иако Курода није био прецизан који платни оквир треба да се повећа за 3%, резултати постигнутих преговора би се могли искористити као разлог за промјене монетарне политике под руководством Уеде који преузима мандат у априлу. Министар економије Гото је изјавио да Влада Јапана пажљиво прати дешавања на глобалном финансијском тржишту, али да тренутно не очекује да ће колапс у америчком банкарском сектору имати велики утицај на економију Јапана. Министар финансија Сузуки је такође изјавио да су финансијска тржишта изложена ризику, али да је финансијски систем Јапана стабилан. Из ВоЈ је саопштено да финансијске институције у Јапану имају довољно капиталних резерви да апсорбују губитке узроковане различитим спољашњим факторима, укључујући ризике изазване колапсом у америчком банкарском сектору. У свом извјештају, ВоЈ наводи да су поједине регионалне финансијске институције претрпиле значајне губитке у процјени вриједности и да нису успјеле да адекватно процијене своју толеранцију на ризик у односу на профит. Такође се наводи да су финансијске институције у Јапану активно преузеле тржишни ризик посљедњих година и то у периоду ултраниских каматних стопа, иако су постале „донекле опрезне” у погледу својих инвестирања у таласу глобалног повећања каматних стопа.

Табела 6: Кретање економских индикатора за Јапан

Ред. бр.	Економски индикатори	Очекивање	Стварно стање	Претходни период
1.	Трговински дефицит (у милијардама JPY) ФЕБ	-1.150,0	-897,7	-3.498,6
2.	Извоз (Г/Г) ФЕБ	7,0%	6,5%	3,5%
3.	Увоз (Г/Г) ФЕБ	12,4%	8,3%	17,5%
4.	Основне машинске поруџбине (Г/Г) ЈАН	-3,9%	4,5%	-6,6%
5.	Индустријска производња (Г/Г) F ЈАН	-	-3,1%	-2,4%
6.	Искориштеност капацитета (М/М) ЈАН	-	-5,5%	-1,1
7.	Индекс услужног сектора (М/М) ЈАН	0,5%	0,9%	-0,4%

JPY је током протекле седмице апрецирао у односу на EUR, те је курс EURJPY забиљежио пад са нивоа од 143,70 на ниво од 140,60. JPY је апрецирао и у односу на USD, те је курс USDJPY забиљежио пад са нивоа 135,03 на ниво од 131,85.

НАФТА И ЗЛАТО

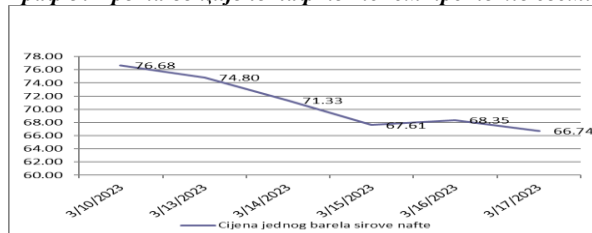
На отварању тржишта нафте у понедељак цијена једног барела сирове нафте је износила 76,68 USD (EUR 72,05).

Током протекле седмице цијена нафте је имала тенденцију пада углавном због појачане забринутости око глобалне рецесије након колапса комерцијалних банака у САД и Европи.

Почетком седмице цијена је смањена након колапса SVB, што је снажно погодило тржиште и појачало страхове од финансијске кризе. Ипак, опоравак тражње за нафтом од стране Кине је осигурао да се цијена не смањи у великој мјери. Наредног дана цијена је наставила да се смањује, те се нашла близу најнижег нивоа у посљедња три мјесеца. Средином седмице цијена нафте је забиљежила дневни пад од чак преко 5%, што је узроковало да се цијена нађе на најнижем нивоу у посљедњих годину дана углавном због неизвјесности која је дошла након лоших вијести о пословању Credit Suisse банке из Швајцарске. Глобалне залихе нафте су повећане на највећи ниво у посљедњих 18 мјесеци, што је такође утицало на пад цијене нафте. Стабилизација цијене је услиједила током трговања у четвртак. Ројтерс је објавио да ОПЕКС+ сматра да је недавно смањење цијене нафте резултат финансијске забринутости и није резултат неравнотеже између понуде и тражње на тржишту, те се додаје да се очекује стабилизација тржишта. Крајем седмице је настављен пад цијене нафте и даље под утицајем кризе у банкарском сектору, како у САД, тако и у Европи, што је појачало неизвјесности и страх од потенцијалне рецесије.

У таквим околностима цијена је на седмичном нивоу забиљежила пад од 12,96%. На затварању тржишта у петак цијена једног барела сирове нафте износила је 66,74 USD (EUR 62,55).

Граф 3: Кретање цијене нафте током протекле седмице

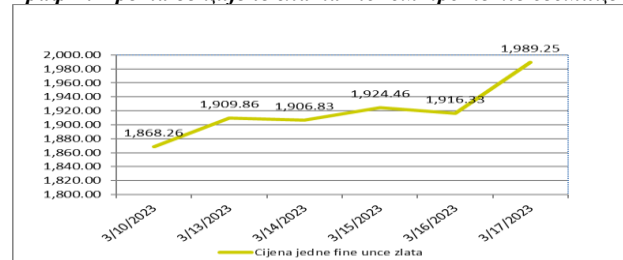
На отварању лондонске берзе метала у понедељак цијена једне fine унце злата је износила 1.868,26 USD (EUR 1.755,39).

Током протекле седмице цијена злата је имала тенденцију раста због појачаних неизвјесности на финансијском тржишту након банкрота и криза у пословању банака у САД и Европи. Почетком седмице је забиљежен значајан раст цијене када су се појавиле вијести о колапсу SVB банке у САД. Овакве околности појачале су неизвјесности на финансијском тржишту, али и очекивања да ће Фед успорити са растом каматних стопа, што је такође имало позитиван утицај на цијену злата. Овакве околности су водиле паду приноса на државне обвезнице, што је поново позитивно утицало на раст цијене злата. Цијена злата до четвртка није биљежила значајне промјене, али се одржавала на нивоу преко 1.900 USD

по унци. Тиме је злато још једном показало своју функцију сигурног уточишта против ризика и волатилности, док аналитичари очекују да би краткорочни ефекат, који је резултат банкрота SVB, могао бити преведен у дугорочни ефекат раста цијене злата. У другој половини седмице цијена злата је углавном имала тендецију раста, која је посебно била изражена крајем седмице. Подстицај цијени је дошао након неизвјесности око Credit Suisse банке и проблема у њеном пословању. Овакве околности су појачале тражњу инвеститора за сигурним инвестицијама, те се тако и цијена овог племенитог метала одржавала на вишем нивоу.

На затварању тржишта у петак цијена једне fine унце злата је износила 1.989,25 USD (EUR 1.864,34). У односу на претходну седмицу цијена злата је повећана за 6,48%.

Граф 4: Кретање цијене злата током протекле седмице

Припремили:
Служба Front Office
Одјељење за банкарство

Одрицање од одговорности (Disclaimer)

Наведени преглед кретања је заснован на екстерним изворима и не садржи било какве коментаре, процјене и ставове ЦББиХ. Централна банка не може гарантовати њихову тачност и не сноси одговорност за директну или индиректну штету која може наступити као посљедица кориштења или немогућности кориштења информација, материјала или садржаја, или за посљедице одлука донесених на основу њих.